

[Начало](#) > ... > [Семейноправни Въпроси И Наследство](#) > [Развод И Законна Раздяла](#) > [Croatia](#)

Развод и законна раздяла

 ХърватияСъдържание,
предоставено отEuropean Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Какви са условията за получаване на развод?

За да постанови съдът решение за развод, трябва да бъде инициирано подходящо съдебно производство за развод (гражданско или охранително) от лице или лица, които имат право на иск (*locus standi*) съгласно разпоредбите на член 50, член 369 и член 453 от Закона за семейството (*Obiteljski zakon*) (*Narodne Novine* (NN; Официален вестник на Република Хърватия), бр. 103/15, 98/19, 47/20, 49/23 и 156/2023). Ако съпрузите имат общо малолетно или непълнолетно дете, молбата за развод по взаимно съгласие трябва да бъде подадена заедно със съответните придружаващи документи (доклад за задължителното консултиране и план за съвместно полагане на родителски грижи — член 55 във връзка с член 456 от Закона за семейството). Подобни разпоредби се прилагат, когато съпрузите имат общо малолетно или непълнолетно дете и само единият от съпрузите е подал молба за развод (доклад за задължителното консултиране — член 57 във връзка с член 379 от Закона за семейството).

Поради това, преди да подадат съвместна молба за развод по взаимно съгласие или единият от съпрузите да предяви иск за бракоразводно дело, съпрузите, които имат общо малолетно или непълнолетно дете, са задължени да подадат молба за задължително консултиране до териториалното поделение на Хърватския институт по социални дейности (*Hrvatski zavod za socijalni rad*) с териториална компетентност за мястото на постоянния или временния домашен адрес на детето или за мястото на последния общ постоянен или временен домашен адрес на съпрузите (членове 321, 322 и 323 от Закона за семейството).

2 Какви са основанията за развод?

Условията за развод се уреждат от разпоредбите на член 51 от Закона за семейството. Съгласно посочените по-горе правни разпоредби съдът ще прекрати брака, ако:

1. двамата съпрузи подадат молба за развод по взаимно съгласие;
2. констатира, че е налице сериозно и непоправимо разстройство на брачните отношения; или
3. е изминала 1 година от прекратяването на брачния съюз.

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

Една от правните последици от прекратяването на брака е прекратяването на личните права и задължения на съпрузите (членове 30—33 от Закона за семейството). В Закона за семейството изрично се предвижда, че в случай на прекратяване на брака (чрез унищожаване или развод) всеки от бившите съпрузи може да запази фамилното име, което е притежавал към момента на прекратяване на брака (член 48 от Закона за семейството).

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

Преди прекратяването на имуществените отношения между съпрузите (чрез споразумение или чрез прекратяване по съдебен ред — в рамките на охранително производство) най-често срещаният въпрос е свързан с разграничаването на правата и вещите, които са част от съпругеската имуществена общност, и правата и вещите, които представляват лично имущество на единия или на другия съпруг (разграничаване на трите групи имущество). Тези въпроси се решават в рамките на гражданско производство въз основа на съответните разпоредби от Закона за семейството (членове 34—39 и 43—46), ако съпрузите не са в състояние да постигнат споразумение относно уреждане на имуществените отношения (брачен договор — членове 40—42 от Закона за семейството), с алтернативното прилагане на Закона за собствеността и другите вещни права (*Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima*), Закона за гражданските задължения (*Zakon o obveznim odnosima*), Закона за поземления регистър (*Zakon o zemljišnim knjigama*), Закона за търговските дружества (*Zakon o trgovačkim društvima*), Закона за принудителното изпълнение (*Ovršni zakon*) и Гражданския процесуален закон (*Zakon o parničnom postupku*) (членове 38, 45 и 346 от Закона за семейството).

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

Правните последици от прекратяването на брака, които се отнасят до малолетни или непълнолетни деца, включват няколко важни въпроса: с кой родител ще живее детето след прекратяването на брака; поддържането на лични отношения с родителя, с когото детето няма да живее; задължението за издръжка; както и начина, по който ще бъдат организирани останалите области на родителските грижи (като представителството на детето, сключването на правни сделки, управлението и разпореждането с имуществото на детето, образованието и здравето на детето). Съпрузите могат да постигнат споразумение относно тези правни последици от развода (план за съвместно полагане на родителски грижи) и по този начин да започнат по-прости и по-бързи охранителни производства за развод (членове 52, 54—55, 106 и 453—460 от Закона за семейството). Ако съпрузите не изготвят план за съвместно полагане на родителски грижи, който да съдържа споразумение относно горепосочените правни последици от развода, тези въпроси се решават автоматично от съда в рамките на гражданското бракоразводно дело, образувано чрез предявяване на иск (членове 53—54, 56—57 и 413 от Закона за семейството). Въпреки това родителите могат да постигнат споразумение относно правните последици от развода в хода на гражданското бракоразводно дело. В този случай съдът ще постанови решението си въз основа на споразумението между родителите, ако прецени, че то е във висшия интерес на детето (член 104, параграф 3 във връзка с член 420 от Закона за семейството).

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

Законът за семейството предвижда възможността единият от съпрузите да поиска издръжка, преди бракоразводното дело да е приключило. Ако в хода на бракоразводно дело не е подадено искане за издръжка, бивш съпруг може да предяви иск за издръжка в срок до шест месеца от прекратяването на брака, ако правните условия за издръжка са съществували към момента на приключване на основното заседание по бракоразводното дело и са продължили да съществуват до приключването на основното заседание по делото за издръжка (членове 295—301 и 423—432 от Закона за семейството). Правните условия за присъждане на издръжка са съпругът, който е предявил иска за издръжка, да не разполага с достатъчно средства, за да се издържа сам, или да не е в състояние да получи такива средства от своето имущество, както и да не е в състояние да работи или да намери работа, при условие че съпругът, срещу когото е предявен иска за издръжка, има достатъчно средства и възможности да изпълни това задължение (член 295 от Закона за семейството). Издръжката се присъжда за определен период от време. В член 298 от Закона за семейството се посочва, че задължението на съпруга за издръжка може да продължи до 1 година в зависимост от продължителността на брака и от възможността ищецът да си осигури препитание по друг начин в обозримо бъдеще. Законът за семейството урежда и реда и условията за изпълнение на задължението за издръжка. Съгласно член 296 от Закона за семейството издръжката за съпрузи се присъжда като редовна месечна сума, която се плаща предварително. Възможно е обаче по искане на един от двамата съпрузи съдът да разпорежи, плащането да бъде под формата на еднократна сума, в зависимост от обстоятелствата по делото. В съответствие с разпоредбите на член 302 от Закона за семейството съпрузите могат да сключат и споразумение за издръжка в случай на развод (членове 302 и 470—473 от Закона за семейството).

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

В хърватското семейно право няма понятие, което да отговаря на „законна раздяла“ (*zakonska rastava*). Аналогично на „законна раздяла“ понятие в настоящото законодателство е „прекратяване на брачния съюз“ (*prestanak bračne zajednice*). „Прекарачяване на брачния съюз“ е налице, когато съпрузите прекратят всички взаимни отношения, които иначе характеризират брачния живот, т.е. ако вече не желаят да живеят като съпрузи и да поддържат своя съюз. „Прекарачяването на брачния съюз“ е понятие от значение в областта на семейното право, тъй като в съответствие с член 51 от Закона за семейството едно от правните основания за прекратяване на брака е изтичането на период от повече от една година от „прекарачяването на брачния съюз“. Понятието „прекарачяване на брачния съюз“ има и специфично значение по отношение на уреждането на имуществените отношения между съпрузите, тъй като съгласно член 36 от Закона за семейството имуществото, придобито от съпрузите чрез работа по време на брачния съюз (за разлика от брака), или което произхожда от такова имущество, се счита за съпружеска имуществена общност.

5 Какви са условията за законна раздяла?

В хърватското семейно право няма понятие, което да отговаря на „законна раздяла“ (*zakonska rastava*). Аналогичен на „законна раздяла“ термин в настоящото законодателство е „прекарачяване на брачния съюз“ (*prestanak bračne zajednice*). В Закона за семейството не са предвидени условия за „прекарачяване на брачния съюз“, тъй като брачния съюз е правен стандарт и представлява съдържанието на съпружеското съжителство. Прекарачяване на брачния съюз е налице, когато съпрузите прекратят всички взаимни отношения, които иначе характеризират брачния живот, т.е. ако вече не желаят да живеят като брачна двойка и да поддържат своя съюз (напр. спрат да общуват). На практика прекатяването на брачния съюз най-често се проявява, като единият от съпрузите напусне семейното жилище и другия съпруг.

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

В хърватското семейно право няма понятие, което да отговаря на „законна раздяла“ (*zakonska rastava*). Аналогично на „законна раздяла“ понятие в настоящото законодателство е „прекарачяване на брачния съюз“ (*prestanak bračne zajednice*). „Прекарачяването на брачния съюз“ е понятие от значение в областта на семейното право, тъй като в съответствие с член 51 от Закона за семейството едно от правните основания за прекратяване на брака е изтичането на период от повече от една година от „прекарачяването на брачния съюз“. Понятието „прекарачяване на брачния съюз“ има и специфично значение по отношение на уреждането на имуществените отношения между съпрузите, тъй като съгласно член 36 от Закона за семейството имуществото, придобито от съпрузите чрез работа по време на брачния съюз (за разлика от брака), или което произхожда от такова имущество, се счита за съпружеска имуществена общност. Логиката на тези разпоредби е, че продължителността на брачния съюз не трябва да съвпада с продължителността на брака, особено когато бракът завършва с развод. По правило прекатяването на брачния съюз настъпва, преди да започне бракоразводното дело. Поради това бракоразводните дела могат да продължат и след „прекарачяването на брачния съюз“, което обикновено се случва (особено ако в производството са използвани средства за правна защита).

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

В хърватското семейно право за понятието „унищожаване на брака“ се използва терминът *poništaj braka*, а не *poništenje braka*. „Унищожаването на брака“ е едно от основанията за прекратяване на брака (член 47 от Закона за семейството) и представлява един от трите брачни спора, уреджани от хърватската съдебна система (член 369 от Закона за семейството). „Унищожаването на брака“ представлява семейноправна санкция, приложима в случаите, когато бракът е бил сключен в противоречие с разпоредбите относно действителността на брака (членове 25—29 от Закона за семейството). Тя се прилага в гражданско производство, образувано вследствие на предявяването на иск (член 369 от Закона за семейството). Разпоредбите относно „унищожаването на брака“ се прилагат, ако бракът не е действителен (членове 29, 49 и 369—378 от Закона за семейството).

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

В хърватското семейно право за понятието „унищожаване на брака“ се използва терминът *poništaj braka*, а не *poništenje braka*. Бракът е недействителен, ако е сключен в противоречие с разпоредбите на членове 25—28 от Закона за семейството, т.е. ако е сключен от ненавършили пълнолетие лица, от лица, които не са в състояние да разсъждават, от поставени под запрещение лица, които са лишени от правото да правят изявления относно личното си положение, или от лица, които са кръвни роднини или между които осиновяване е създадо родствени отношения, или ако някой от съпрузите е в съществуващ предишен брак или житейско партньорство. Разпоредбите относно „унищожаването на брака“ ще се прилагат за такъв брак (член 29 от Закона за семейството).

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

В хърватското семейно право за понятието „унищожаване на брака“ се използва терминът *poništaj braka*, а не *poništenje braka*. Правните последици от „унищожаването на брака“ се уреждат по същия начин, както при прекратяване на брака чрез развод (вж. отговора на въпрос 3).

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способности за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

В хърватската правна система разводът се урежда като съдебно производство, без да е възможно провеждането на извънсъдебна бракоразводна процедура. Въпреки това един от основните принципи на семейното право, който е от особено значение в бракоразводното дело, е уреждането на семейните отношения по взаимно съгласие, като това е задача на всички органи, които предоставят професионална помощ на семейството или вземат решения относно семейните отношения (член 9 от Закона за семейството). Поради това семейното право предвижда два вида извънсъдебни процедури, чиято цел включва уреждането на свързани с развода въпроси по взаимно съгласие: задължително консултиране (членове 321—330 от Закона за семейството) и семейна медиация (членове 331—344 от Закона за семейството). Задължителното консултиране се извършва от екип от експерти от териториалното поделение на Хърватския институт по социални дейности (*Hrvatski zavod za socijalni rad*) и представлява форма на подкрепа за членовете на семейството (напр. съпрузи, които възнамеряват да започнат бракоразводно дело и които имат общо малолетно или непълнолетно дете) с цел постигане на консенсусно решение по въпроси относно семейните отношения, като се полагат специални грижи за защита на семейните отношения, свързани с детето. Това включва изготвянето на план за съвместно полагане на родителски грижи, който представлява споразумение относно правните последици от развода и в който трябва да се определят подробно: мястото и адресът на пребиваване на детето; времето, което детето ще прекарва с всеки от родителите; как ще се обменя информация относно съгласието за решения, които засягат детето; как трябва да се споделя важна информация за детето; размерът на издръжката като задължение на родителя, с когото не живее детето; и как трябва да бъдат решавани бъдещи въпроси. Консенсусните решения трябва да обхващат и правните последици от непостигането на споразумение и започването на съдебно производство за вземане на решение относно личните права на детето. Семейната медиация е процедура, при която страните се опитват да постигнат консенсус по семеен спор с помощта на един или повече медиатори по семейни спорове. Основната цел на процедурата е да се изготвят план за съвместно полагане на родителски грижи и други споразумения, свързани с детето, както и с всички други въпроси от материално и нематериално естество.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Съпрузите, които нямат малолетно или непълнолетно дете, могат да започнат съдебно производство, като един от тях предяви иск за развод или като и двамата подадат молба за развод по взаимно съгласие (член 50 от Закона за семейството). И в двата случая извънсъдебната процедура по

задължително консултиране — форма на професионална подкрепа за членовете на семейството за постигане на консенсусни решения относно семейните отношения, предоставяна от екип от експерти от териториалното поделение на Хърватския институт по социални дейности (*Hrvatski zavod za socijalni rad*) — не се прилага (членове 321—322 от Закона за семейството) и съпрузите започват (гражданско или охранително) бракоразводно дело, което представлява сравнително лесна и бърза процедура. Горното важи и за съдебни производства за унищожаване на брака, когато съпрузите нямат общо малолетно или непълнолетно дете.

Съпрузите, които имат малолетно или непълнолетно дете, могат да започнат съдебно производство, като един от тях предяви иск за развод или като и двамата подадат молба за развод по взаимно съгласие (член 50 от Закона за семейството). Въпреки това, преди да започнат бракоразводно производство (чрез предявяване на иск или чрез молба за развод по взаимно съгласие), когато имат общо малолетно или непълнолетно дете, съпрузите са длъжни да участват в извънсъдебно задължително консултиране. Това е форма на професионална подкрепа за членовете на семейството за постигане на консенсусни решения относно семейните отношения, предоставяна от екип от експерти от териториалното поделение на Хърватския институт по социални дейности (*Hrvatski zavod za socijalni rad*) с териториална компетентност за мястото на постоянния или временния домашен адрес на детето или за мястото на последния общ постоянен или временен домашен адрес на съпрузите (членове 321, 322 от Закона за семейството). Целта на тази уредба е на съпрузите да се предостави професионална помощ, включително за изготвяне на план за съвместно полагане на родителски грижи — споразумение относно правните последици от развода, в което трябва да се определят подробно: мястото и адресът на пребиваване на детето; времето, което детето ще прекарва с всеки от родителите; как ще се обменя информацията относно съгласието за решения, които засягат детето; как ще се споделя важна информация за детето; размерът на издръжката като задължение на родителя, с когото не живее детето; и как ще бъдат решавани бъдещи въпроси. Родителите могат да изготвят план за съвместно полагане на родителски грижи в рамките на задължителното консултиране, да го изготвят сами или в рамките на семейната медиация (извънсъдебен процес, при който съпрузите се опитват да разрешат спорове, произтичащи от семейните отношения, по взаимно съгласие с подкрепата на един или повече семейни медиатори — член 331 от Закона за семейството). Като изготвят план за съвместно полагане на родителски грижи, съпрузите могат да изберат по-просто и по-бързо охранително бракоразводно производство, което се образува чрез подаване на молба (членове 52, 54—55, 106 и 453—460 от Закона за семейството). Съпрузите, които имат общо малолетно или непълнолетно дете, трябва да приложат към молбата си за развод по взаимно съгласие доклада за задължителното консултиране, посочен в член 324 от Закона за семейството, и плана за съвместно полагане на родителски грижи, посочен в член 106 от Закона за семейството (член 456 от Закона за семейството).

Ако съпрузите не изготвят план за съвместно полагане на родителски грижи, който да съдържа споразумение относно горепосочените правни последици от развода, тези въпроси се решават автоматично от съда в рамките на гражданското бракоразводно дело, образувано чрез предявяване на иск (членове 53—54, 56—57 и 413 от Закона за семейството). Ако съпрузите имат общо малолетно или непълнолетно дете, те трябва да приложат към иска си за развод доклада за задължителното консултиране, посочен в член 324 от Закона за семейството.

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

В хърватската правна система въпросите, свързани с правната помощ и възможността за освобождаване от заплащане на съдебните разходи и съдебните такси, се уреждат от Закона за правната помощ (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) (NN бр. 143/2013 и 98/2019). Страна може да получи право на първична правна помощ във всички производства, включително брачни спорове и други производства в областта на семейното право, при условие че отговаря на законовите изисквания (членове 9—11 от Закона за правната помощ). Страна може да получи право на вторична правна помощ в производства в областта на семейното право и в други, определени от закона производства, при условие че отговаря на законовите изисквания (членове 12—25 от Закона за правната помощ). Въпросът за освобождаване от заплащане на съдебни разходи за конкретни производства, включително за производство в областта на семейното право, се урежда от член 13, параграф 3 от Закона за правната помощ. Особено внимание трябва да се обърне на разпоредбите: а) уреждащи предоставянето на вторична правна помощ без

определяне на финансовото положение на въпросното лице (член 15 от Закона за правната помощ); б) уреждащи реда за получаване на вторична правна помощ (чл. 16—18 от Закона за правната помощ); в) уреждащи обхвата на предоставяне на вторична правна помощ (член 19 от Закона за правната помощ); и г) уреждащи процесуални въпроси и други въпроси, които са от значение за получаването на правна помощ (членове 20—25 от Закона за правната помощ). В същото време трябва да се обърне внимание и на членове 10 и 11 от Закона за съдебните такси (*Zakon o sudskim pristojbama*) (NN бр. 74/95, 57/96, 137/02, (26/03), 125/11, 112/12, 157/13, 110/15, 118/18 и 51/23) по отношение на страните, които винаги са освободени от плащането на съдебна такса.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Обжалването на съдебно решение, отнасящо се до развод или унищожаване на брака, е възможно. И двете страни имат това право в хода на производството. Законът за семейството не урежда изрично обжалването при брачни спорове. Разпоредбите на член 346 обаче предвиждат алтернативното прилагане на разпоредбите на Гражданския процесуален закон (*Zakon o parničnom postupku*) (NN бр. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22, 114/22 и 155/23).

В член 348 от Гражданския процесуален закон се уреждат обжалвания срещу присъди, докато в член 378 се уреждат обжалвания на решения. Що се отнася до правните средства за защита, в Закона за семейството се предвижда, че съдебен контрол на второинстанционни съдебни решения, постановени по брачни спорове, не е допустим (член 373 от Закона за семейството).

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

Съгласно член 30 от Регламент (ЕС) 2019/1111 такова решение се признава в Хърватия, без да се изисква каквато и да е специална процедура.

Освен това не се изисква никаква специална процедура, за да се актуализират регистрите за гражданско състояние в държава членка въз основа на решение за развод, законна раздяла или обявяване на недействителността на брака, постановено в друга държава членка и неподлежащо на обжалване пред по-висшестоящ съд съгласно правото на тази държава членка.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Исканията за признаване или непризнаване на решение (член 21, параграф 3 от Регламент „Брюксел IIa“) трябва да се подават до общинския съд (*općinski sud*) с териториална компетентност. В този случай се прилага процедурата съгласно раздел 2, глава III от Регламент Брюксел IIa.

Средството за правна защита, т.е. обжалване по член 33 от Регламент Брюксел IIa, се подава във второинстанционния (окръжен) съд (*županijski sud*) чрез първоинстанционния съд, който е постановил решението (общински съд от посочения по-горе списък).

16 Кой е приложимият закон при бракорастворни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда

делото, или са граждани на различни държави?

Ако съпрузите са избрали приложимото право по отношение на развода, една от следните правни уредби ще бъде приложима: законодателството на държавата, в която е обичайното местопребиваване на двамата съпрузи, когато е избрано приложимото право; законодателството на държавата, в която е било последното им общо обичайно местопребиваване, ако обичайното местопребиваване на един от тях все още е в тази държава; законодателството на държавата, чийто гражданин е поне един от тях, когато е избрано приложимото право; хърватското законодателство (член 36 от Закона за международното частно право (*Zakon o međunarodnom privatnom pravu*), NN бр. 101/17 и 67/23). Ако съпрузите не са избрали приложимото право в съответствие с член 36 от Закона за международното частно право, за развода ще се прилага една от следните правни уредби:

1. законодателството на държавата, в която е обичайното местопребиваване на двамата съпрузи към момента на образуване на производството за развод;
2. законодателството на държавата, в която е било последното им общо обичайно местопребиваване, ако обичайното местопребиваване на един от тях все още е в тази държава;
3. законодателството на държавата, на която са граждани, към момента на образуване на производството за развод;
4. хърватското законодателство.

Тази уеб страница е част от „Вашата Европа“.

Ще се радваме да получим вашите [коментари](#) относно полезността на предоставената информация.

■ Последна актуализация: 06/12/2024

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.